

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

ELEMENTE DE DREPT EXECUȚIONAL ÎN PROBAȚIUNE
(consilieri de probațiune)

CURRICULUM

FORMATOR:

Igor SANDU,
*Șef adjunct al Direcție monitorizarea activității de probațiune,
din cadrul Oficiul central de probațiune MJ*

CHIȘINĂU - 2013

I. PRELIMINARII

Dreptul execuțional penal apare în unele sisteme de drept, ca de exemplu în sistemul fostelor republici sovietice, drept al muncilor corecționale. Această ramură de drept a cărei existență de sine stătătoare este discutabilă, cuprinde acele norme juridice ce reglementează relațiile sociale ce iau naștere în procesul executării sancțiunilor de drept penal.

Aceste relații se nasc între organele de stat specializate însărcinate cu executarea acestor sancțiuni și persoanele condamnate, sancțiuni ce sunt aplicate de instanțele de judecată.

Executarea actelor de procedură penală face parte indispensabilă din cadrul procesului de înfăptuire a justiției. Pedepsele se realizează în baza hotărârilor judecătorești de condamnare ramase definitive, pedeapsa se execută în condiții care să asigure respectarea demnității umane, interzicând orice formă de discriminare.

Cu adoptarea Legii nr. 8 din 14.02.2008 cu privire la probațiune, apare un nou organ de monitorizarea executării pedepselor neprivative de libertate cum este Serviciul de probațiune care joacă un rol foarte important la reintegrarea în comunitate a infractorilor și protejarea societății de criminalitate și recidivă.

Curriculumul în cauză, cu referire la elemente de drept execuțional în probațiune, derivă din abordarea celor mai caracteristice deficiențe de ordin procesual privitor la faza de punere în executare a hotărârilor judecătorești. În acest context, au ca scop cultivarea la audienții cursului a abilităților de a se orienta corect în diverse situații practice ajutându-i la luarea unor soluții procesuale corecte în vederea punerii în executare a pedepselor penale neprivative de libertate, precum și în activitatea de probațiune.

Realizarea cursului este preconizată în formula celor două forme de instruire – prelegeri (4 ore) și lecții practice (6 ore) pentru fiecare componentă: elemente de drept execuțional în probațiune.

II. OBIECTIVELE DISCIPLINEI

Obiective generale:

- dezvoltarea aptitudinii în evaluarea faptelor și evenimentelor prin prisma legii;
- aprofundarea, actualizarea cunoștințelor și măiestrii în domeniul executării pedepsei penale neprivative de libertate;
- dezvoltarea abilităților de punere și monitorizare a executării pedepselor neprivative de libertate;
- să formeze devotament și stimă față de profesia consilier de probațiune;
- formarea unei conduite potrivit normelor deontologice al consilierului de probațiune.

La nivel de cunoaștere și înțelegere:

- să descrie proceduri de executare a pedepselor penale neprivative de libertate;
- să identifice cadrul normativ - juridic al instituției probațiunii în Republica Moldova;
- să stabilească corelația dintre dreptul execuțional și probațiune;
- să explice particularitățile procedurale de executare a pedepselor neprivative de libertate;
- să determine metodele și tehnicile de lucru a consilierului de probațiune la stabilirea surselor de informație ;
- să identifice chestiunile care apar la punerea în aplicare a pedepsei penale;
- să caracterizeze efectele și consecințele nerespectării legii în procesul de punere în executare a hotărârilor judecătorești;

La nivel de aplicare:

- să aplice corect normele de executare a hotărârilor la lecțiile practice;
- să înainteze propuneri de perfecționare a legislației execuțional-penale;
- să cunoască competența instanțele și altor actori implicați în procesul de punere în executare a pedepselor neprivative de libertate;

La nivel de integrare:

- să formuleze propuneri *de lege lata* și *de lege ferendă* cu privire la perfecționarea cadrului legislativ și a cadrului judiciar în domeniul legislației execuțional-penale;
- să analizeze practica judiciară și să întocmească proiecte de hotărâri judecătorești motivate în baza unui studiu de caz concret;
- să rezolve spețe și să soluționeze studii de caz.

III. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Numărul de ore		Metodologia de evaluare	Responsabil de disciplină
C	S		
4	6	Teste pentru verificarea cunoștințelor	Sandu Igor

IV. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

a) Tematica și repartizarea orientativă a orelor de curs

Nr. crt.	Tematica și repartizarea orientativă a orelor	Realizarea în timp (ore)
1.	Legislația execuțional-penală. Acțiunea în timp, spațiu și asupra persoanei. Principiile legislației execuțional-penale.	1
2.	Statul juridic al condamnatului, drepturile și obligațiile condamnatului.	1
3.	Mijloacele principale de dirijare a acțiunilor condamnatului.	1
4.	Prescripția executării sentinței de condamnare.	1
	În total	4

b) Tematica și repartizarea orientativă a orelor de seminar:

Nr. crt.	Tematica și repartizarea orientativă a orelor	Realizarea în timp (ore)
1.	Procedura de executare a pedepselor penale neprivative de libertate.	1
2.	Executarea pedepsei privind privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate.	1
3.	Executarea pedepsei retragerea gradului militar sau special, a gradul de calificare(clasificare) și a distincțiilor de stat	1
4.	Executarea pedepsei muncii neremunerată în folosul comunității.	1
5.	Executarea hotărârilor privind condamnarea cu suspendare condiționată de pedeapsă înainte de termen.	1
6.	Înlocuirea părții neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă	1
	În total	6

V. EVALUAREA DISCIPLINEI

A. Mostră de evaluare curentă

Mostră:

1. Indicați varianta corectă ce reflectă momentul devenirii definitive a hotărârii judecătorești de apel:
 - a la data pronunțării deciziei în apel;
 - b la data expirării termenului de recurs;
 - c la data retragerii recursului ordinar.
2. Delimitați conceptual noțiunea de dreptul execuțional-penal;
3. Corelați norma juridică cu o situație concretă de executare a legii execuționale-penale în spațiu și timp.
4. Enumerați 5 principii ale probațiunii reglementate în actele normativ- juridice;

Spetă. Cetățeanul Nichifor Petru anul nașterii 1975 prin hotărârea instanței de judecată a fost recunoscut culpabil de comiterea infracțiunii prevăzute de art.264¹ alin.2 Cod penal și condamnat la 240 ore de muncă neremunerată în folosul comunității. Instanța de judecată a pronunțat hotărârea în lipsa condamnatului data de 11.05.2012 și a expediat spre executare în adresa organului de probațiune la data de 12.07.2012. Condamnatul la citația organul de probațiune nu s-a prezentat.

Sarcini:

- a. Identificați erorile admise de instanța de judecată la stabilirea pedepsei?
- b. Identificați care vor acțiunile întreprinse de consilierul de probațiune?
- c. Care este termenul de punere în executare a pedepsei sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității ?

VI. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

Surse normative și explicative:

1. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994, în vigoare din 27 august 1994. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr.1.
2. Codul de executare al Republicii Moldova nr. 443-XV din 24.12.2004 // Republicat: Monitorul Oficial al R. Moldova nr.214-220/704 din 05.11.2010.
3. Codul penal al Republicii Moldova. nr. 985-XV din 18.04.2002. Republicat in: Monitorul Oficial al R. Moldova nr.72-74/195 din 14.04.2009.
4. Codul de procedură penală a Republicii Moldova din 14 martie 2003 // Monitorul Oficial al republicii Moldova, nr. 104-110, din 7 iunie 2003.
5. Legea cu privire la probațiune Nr. 8-XVI din 14.02.2008. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 13.06.2008, nr. 103-105/389.
6. Hotărârea Nr. 1643 din 31.12.2003 despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de executare a pedepsei penale sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității Publicat :23.01.2004 în Monitorul Oficial Nr. 016 art Nr : 124.
7. Culegere de hotărâri ale Plenului Curții Supreme de Justiție (mai 1974-iulie 2002). - Chișinău, 2002.
8. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție, nr.17 din 19.07.2000 "Privind aplicarea în practica judiciară de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale Convenției ONU pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale" // Buletinul CSJ a Republicii Moldova, 2000, nr. 9-10.
9. Hotărârea Plenului Curții de Justiție a Republicii Moldova "privind sentința

- judecătorească”// Buletinul CSJ a Republicii Moldova, 2006, nr. 1, pag.14.
10. Ansamblul de reguli minime pentru tratamentul deținuților și recomandările referitoare la acestea. Rezoluția adoptată la 30 august 1955 de primul congres al ONU. In: Culegere de acte normative și internaționale in domeniul penal. Volumul I. Revista de științe penale. Supliment, 2007, art 37.
 11. Ansamblul Regulilor Minime ale Națiunilor Unite cu privire la administrarea Justiției pentru Minori (Regulile de la Beijing). www.moldlex.md.
 12. Normele Organizației Națiunilor Unite pentru protecția minorilor privați de libertate, Rezoluția 45/113 din 14 decembrie 1990. www.moldlex.md.
 13. Recomandarea Comitetului de Miniștri ai Statelor Membre referitoare la regulile penitenciare europene Rec (2006)2. www.moldlex.md.
 14. Recomandarea nr. R (81) 17 a Comitetului de Miniștri ai Statelor membre cu privire la educația pentru adulți. Consiliul Europei, 19Directiva NR. R (87) 3 adoptată de comitetul miniștrilor Consiliului Europei la 12 februarie 1987. http://www.anp-just.ro/recomandari/reg_euro.htm.
 15. Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Marea cameră), cauza Hirst contra Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, Decizia nr. 2 din 6 octombrie 2005. <http://www.scj.ro/strasbourg%5Chirst-UK%20RO.htm>.
 16. Hotărârea Plenului CSI cu privire la practica judiciară în cauzele penale privind minorii din 22.11.2004. www.moldlex.md.

Manuale și monografii:

1. Brînză S., Ulianovschi X., Stați V., Grosu V., Țurcanu I. *Drept penal. Partea Specială*. - Chișinău, 2005.
2. Brînză S., Stati V. *Drept penal. Partea Specială* – Chișinău 2011
3. Bulai C. *Manual de drept penal. Partea Generală*. - București: ALL, 1997.
4. Butiuc C. *Infrațiunea complexă, Studii juridice*. - București: ALL BECK, 1999.
5. Carpov T. *Coparticiparea la săvârșirea infrațiunii*. - Chișinău: Cartea Moldovenească, 1986.
6. Carp S., Osadci C., Rusu O. *Drept execuțional penal*, Chișinău, 2007
7. Carpov T., Florea C., Grecu R. *Componenta de infrațiune*. - Chișinău: CE USM, 1989.
8. Ciuncan D. *Unele considerații privind săvârșirea infrațiunilor de mai multe persoane*. - București, 1983.
9. Dobrinoiu V., Pascu I., Molnar I., Nistoreanu Gh., Boroi A., Lazăr V. *Drept penal. Partea Generală*. - București: Europa Nova, 1999.
10. Botnaru S., Șavga A., Grosu V., Grama M. *Drept penal. Partea Generală*. - Chișinău: Cartier, 2005.
11. Giurgiu N. *Legea penală și infrațiunea (doctrină, legislație practică)*. - Iași: Gama, 1998.
12. Grama M. *Participanții la infrațiune și particularitățile răspunderii lor*. - Chișinău, CE USM, 2004.
13. Friedrich L., „Des programmes correctionnels efficaces” în Forum, vol. 8, nr. 3, septembrie 1996;
14. Popa V., *Învăț să trăiești în comunitate, Ghidul persoanelor eliberate din locurile de detenție, IRP, Chișinău, 2006*
15. 23. Codul Penal al Republicii Moldova. Comentariu, Chișinău, 2003;
16. Erik Svanidze „Drepturile deținuților și obligațiile funcționarilor organelor de drept: 11 întrebări și răspunsuri”, Consiliul Europei 2010;
17. Zaharia V., Popa V., Rotaru V., Martin D., Beldiga C., *Alternative la detenție - Raport de evaluare*, Chișinău 2009.